

UDK:636.082.42

CHETDAN KELTIRILGAN SUT YO‘NALISHIGA MANSUB GOLSHTIN ZOTLI QORAMOLLARNING GO‘SHT MAHSULDORLIGINI OSHIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI

Kuchchiyev Oxunjon Razzoqovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filiali Zootinjeneriya va ipakchilik kafedrasida dotsenti

Yangiboyev Abdimalik Eshmurodovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filiali Zootinjeneriya va ipakchilik kafedrasida dotsenti

Karimov To‘lqin Qurbonaliyevich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filiali Zootinjeneriya va ipakchilik kafedrasida tayanch doktoranti

Annotatsiya

Qoramolmol go'shti etishtiradigan fermalarda boqilgan yosh bo'qachalarning genetik salohiyati to'liq namoyon bo'lmaydi. Ishlab chiqarishda yuqori samaradorlikka erishishga imkon bermaydi. Sut yo'nalishidagi chorvachilikda qoramol go'shti ishlab chiqarish uchun ular sigir va g'unajinlardan buzoqlarni maksimal darajada olishni to'g'ri tashkil qiladilar, so'ngra yuqori sifatli qora mol go'shti olish uchun buqachalarni intensiv usulda boqish usullarida haqida bayon qilinadi.

Kalit so'zlar: Qoramol, yog', klechatka, oziqlantirish, saqlash, parvarishlash, bo'rdoqilash, mikroiklim, ventilatsiya, shamollatish, yorug'lik, silos, omuxta em.

ЭФФЕКТИВНЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ МЯСНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ ГОЛШТИНСКОГО СКОТА ЗАРУБЕЖНОГО МОЛОЧНОГО НАПРАВЛЕНИЯ

Аннотация

Генетический потенциал молодняка бычков, выращенных на мясных фермах, выражен не в полной мере. Это не позволяет добиться высокой эффективности производства. Для производства говядины в молочном секторе правильно организуют максимальный выход телят от коров и телок, а затем описывают способы интенсивного кормления бычков для получения высококачественной черной говядины.

Ключевые слова: Скот, жир, клечатка, кормление, хранение, содержание, откорм, микроклимат, вентиляция, вентиляция, свет, силос, сухие корма..

EFFECTIVE WAYS TO INCREASE THE MEAT PRODUCTIVITY OF HOLSHTIN CATTLE BELONGING TO THE FOREIGN MILK DIRECTION

Abstract

The genetic potential of young bulls raised on beef farms is not fully expressed. It does not allow to achieve high efficiency in production. For the production of beef in the dairy sector, they correctly organize the maximum production of calves from cows and heifers, and then describe the methods of intensive feeding of bulls to obtain high-quality black beef. .

Key words: Cattle, fat, klechatka, feeding, storage, maintenance, fattening, microclimate, ventilation, ventilation, light, silage, dry feed.

Kirish: Sut yo‘nalishidagi buqachalarning go‘sh t mahsuldorligi ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan o‘rganilgan. Ular o‘sh va rivojlanish xususiyatlari, go‘sh t mahsuldorligi va boshqa iqtisodiy foydali xususiyatlarni o‘rganishdi (E.A.Azhmudinov, 2002; V.I.Kosilov, 2003, 2010, 2016; N.I.Vostrikov, 2008; P.N.Proxorenko, 2013; A.B.Karakulov, 2013; V.I.Kosilov, 2018; A.F.Shevxujev, 2015; C.A.Staffan, 1999; K.Suzuki, 2017).

Biroq zamonaviy sut yo‘nalishidagi qoramol zotlaridan go‘sh t ishlab chiqarishni ko‘paytirish muammosiga etarlicha e‘tibor berilmadi va shuning uchun ba‘zi masalalar orqada qolib ketgan edi.

Mavzuning dolzarbligi: Hozirgi kunda respublikamiz aholisini sifatli qoramol go‘sh tga bo‘lgan talablar to‘liq qondirilmagan. Bu muammoni hal qilish uchun an‘anaviy ravishda sut yo‘nalishidagi qoramollardan foydalangan holda qoramol go‘sh t ishlab chiqarishni ko‘paytirish va ko‘p jihatdan ishlatiladigan texnologiyalar va chorvachilik mahsuldorligi yo‘nalishiga bog‘liq bo‘lib, uning go‘sh t mahsuldorligining genetik salohiyatini to‘liq amalga oshiradi.

Qoramollarni go‘sh t uchun boqishning samaradorligi ko‘p xususiyatlarga bog‘liq: zoti, nasli, mahalliy tabiiy-iqlim sharoitlariga moslashganligi, oziqlantirish va parvarish qilish texnologiyasi, qoramolchilik fermasining ixtisoslashuvi va boshqalarni o‘z ichiga oladi. Boqilgan qoramollar yuqori vazn standartlariga ega bo‘lishi kerak.

Tadqiqot obyekti: Golshtin zotli va intensiv semiradigan qora-ola zotli buqachalardir. Ilmiy tadqiqot mavzusi sut yo‘nalishidagi buqachalarni boqishning intensiv texnologiyasi hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari: Birinchi marta Respublikamizdagi fermer xo‘jaliklarida qora-ola va Golshtin zotli buqachalarni intensiv usulda boqish va go‘sh t sifati qiyosiy jihatdan o‘rganildi. Yangi texnologik texnikani qo‘llagan holda sanoat texnologiyasi sharoitida mol go‘sh t ishlab chiqarishning maqsadga muvofiqligi va samaradorligi

isbotlangan. O'rganilayotgan zotlarning buqalarini o'stirishda yuqori sifatli mol go'shti ishlab chiqarish texnologiyasini yanada takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Zaxiralar tashkil etildi, ulardan foydalanish muayyan sharoitlarda sut yo'nalishdagi qoramollarning go'sht mahsuldorligini oshiradi.

O'rganilayotgan zotlarning buqachalarini so'yishdan keyin olingan go'sht unumdorligi va go'sht sifati ko'rsatkichlari belgilanadi.

Tadqiqot natijalarining nazariy va amaliy ahamiyati shundan iboratki, buzoq tug'ilgandan keyingi birinchi soat ichida og'iz sutini majburiy ichishning oshqozon-ichakdagi funksional faoliyatining erta shakllanishiga ijobiy ta'siri tasdiqlangan;

Sut yo'nalishidagi buzoqlarni aholi xonadonlarida boqish va tarbiyalash va bir vaqtning o'zida 350 kg oziqlantirish, sut emish davrida sut va 80 kg boshlang'ich ozuqa, bu sut yo'nalishidagi buqalarini boqish samaradorligini oshiradi. Yangi texnologik usullardan foydalanish boqishning barcha davrlarida buqachalarning o'sish sur'atlarini oshirishga yordam beradi va tirik vazni 560 kg va undan ortiq bo'lgan qoramollarni 14 oy ichida ishlab chiqarishni ta'minlaydi va qoramol go'shti ishlab chiqarishning rentabelligi 8,7-9,9% ni tashkil qiladi.

Mamlakatdagi go'sht yetishtirishda qoramol go'shti yetakchi o'rinni egallaydi. Bu uning yuqori ozuqaviy qiymati va qoramollarning hamma joyda keng tarqalganligi bilan bog'liq. Qoramollarni donli ozuqalar bilan oziqlantirganda ular o'simlik ishlab chiqarishdan samarali foydalanadilar. Arzon ozuqadan foydalangan holda, qoramollardan yuqori sut va go'sht mahsuldorligini ishlab chiqarishni yo'lga qo'yganlar.

Mol go'shti ishlab chiqarishni ko'paytirish faqat ishlatiladigan qoramollarning genetik resurslaridan samarali foydalanish, qoramollarning iqtisodiy va biologik xususiyatlarining yuqori darajada namoyon bo'lishini ta'minlash mumkin. Boqilgan yosh buqachalarning o'sishi va rivojlanish xususiyatlarini doimiy ravishda kuzatib borish bilan ushbu jarayonlarga o'z vaqtida aralashish va ularni ozuqa va boshqa omillar yordamida tuzatish mumkin.

Golshtin zotli qoramollaridan foydalangan holda mahalliy qoramol zotlarini doimiy ravishda takomillashtirish mavjud. Qoa-ola va Golshtin zotli qoramollarining o'sishi, rivojlanishi va go'sht mahsuldorligini qiyosiy o'rganish bo'yicha mavjud adabiyotlardan ma'lumotlar olinadi. (С.И.Мироненко, В.И.Косилов, А.С.Артамонов 2009; В.И.Косилов, С.И.Мироненко 2009; В.И.Косилов ва бошқ. 2016 йил В.И.Косилов ва бошқ. 2012; А.В.Харламов, А.Г.Ирсултанов, О.В.Шишкин. А.Завялов, 2006, В.М.Снеллинг, 2019).

Ko'pgina olimlar yuqori sifatli yog'siz mol go'shtiga bo'lgan talab to'liq qondirilmaganligini aniqladilar. Ushbu mahsulotni Rossiya Federatsiyasida ishlab chiqarishini tashkil etish zarur (М.Ф.Смирнова, С.Л.Сафронов, А.М.Сулоев, Н.В.Фомина, 2015; Т.А.Седйх, 2017).

Mamlakat aholisini sifatli go'sht bilan ta'minlash yeng muhim ijtimoiy-iqtisodiy vazifalardan biridir. Ushbu muammoni hal qilishning ikki yo'li mavjud:

1) boqilgan qoramollar sonini ko'paytirish;

2) sut yo'nalishidagi buqachalarni boqishni kuchaytirish, boqilgan chorva mollarining o'rtacha kunlik o'sishini oshirish, so'yish uchun sotilganda uning vaznini oshirish.

Ko'pgina olimlarning fikricha, yosh qoramollarni intensiv boqish aholini mol go'shti bilan ta'minlash muammosini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Hozirgi vaqtda mamlakatdagi mol go'shtining 98% kombinatsiyalangan va sut yo'nalishidagi qoramollarni so'yishdan olinadi.

Mamlakat go'sht balansida qoramol so'yishdan ishlab chiqarilgan go'sht miqdori 17-20% ni tashkil qiladi, sigirlar sonining yillik qisqarishi kuzatiladi va shuning uchun biz boqish uchun ishlatiladigan buzoqlarni kamroq olamiz. Hozirgi vaqtda Golshtin zotli sutl yo'nalishidagi qoramollarga ustunlik beriladi. Bu zotning qoramollari katta massaga ega, yuqori sut mahsuldorligi bilan birga ular yuqori o'sish energiyasiga ega hisoblanadi. (Л.И.Кибкало, Т.О.Грошевская, О.Е.Татьяничева, 2019; С.У.Лин, 2005).

Ko'pgina tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, mol go'shti ishlab chiqarish yuqori daromadli va raqobatbardosh bo'lishi uchun sog'in sigirlardan olingan yosh buzoqlarni boqish va parvarishlash texnologiyasini tabiiy-iqlim sharoiti va uni ishlab chiqarish amalga oshiriladigan iqtisodiy imkoniyatlarga qarab takomillashtirish zarur hisoblanadi.

Go'sht uchun sut yo'nalishidagi buqachalarni boqish samaradorligi ko'p jihatdan yosh qoramollarning tug'ilganining birinchi kunlari va oylarida qanchalik yaxshi oziqlantirilganligiga bog'liq, chunki bu davrda go'sht mahsuldorligi shakllanadi. (Г.О.Калиевская 2000; А.Т.Мйстик, 2017).

Yosh qoramollarni o'stirish va boqishning samarali texnologiyalaridan foydalangan holda mol go'shti ishlab chiqarishni ko'paytirish mumkin (E.B.Djulamanov, 2015; S.I.Mironenko, V.I.Kosilov 2010; S.D.Tyulebaev, S.A.Miroshnikov 2010; A.F.Shev - xuzhev, R.A.Ulimbasheva, M.B.Ulimbashev, 2015).

A.Yu.Medvedev (2015) o'z tadqiqotida mol go'shti ishlab chiqarishni ko'paytirish sut yo'nalishdagi qoramollarni boqishni kuchaytirish orqali hal qilinishini ta'kidlaydi.

Rossiya agrosanoat majmuasining barcha sohalaridagi bozor munosabatlari qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarini foydali ishlashga qaratilgan.

Go'sht yo'nalishidagi qoramolchilikni yanada rivojlantirishning dolzarb vazifasi bu qoramol go'shti ishlab chiqarish hajmini oshirish va ishlab chiqarish xarajatlarini sezilarli darajada tejash va uning tannarxini kamaytirishdir (B.M.Shundalov, 2018).

Qoramollarni go'sht uchun yanada dinamik va samarali boqish uchun mahsuldorligini oshirish va ishlab chiqarish tannarxini pasaytirish orqali sanoatni faollashtirish zarur. Chorvachilikda naslchilik ishlari tizimi nafaqat go'sht yo'nalishidagi qoramollardan, balki sut yo'nalishidagi qoramollaridan mol go'shti olishni ta'minlaydi (A.I.Portnoy, 2017).

Yetakchi olimlar: N.I.Strekozov (2012), A.P.Kalashnikov (2003), X.A.Amerkhanov (2017), V.I.Kosilov (2018), V.I.Trukhachev (2017), L.I.Kibkalo va boshqalar (2016) mol go'shti ishlab chiqarish sut yo'nalishidagi fermer xo'jaliklarida mol go'shti ishlab chiqarish va etishtirish texnologiyasini takomillashtirish orqali ko'paytirilishi mumkinligini o'z ilmiy ishlarida qayd etishadi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki keyingi tadqiqotlar turli xil sut zotlari va liniyalariga mansub Golshten buqalarini etishtirishning texnologik usullarini yaratish va takomillashtirishga, ularni sut va sutdan keyingi davrda intensiv etishtirishga qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. V.G.Ryadchikov. Qishloq xo'jalik hayvonlarini oziqlantirish asoslari 2014. Krosnadar 616 bet.
2. Azhmuldinov Ye. A., Shayaxmetov V. G., Shvindt V. I. pulpada mol go'shti ishlab chiqarish yosh qoramollarni boqish / Ye. A. Azhmuldinov, V. G. Shayaxmetov, V. I. Shvindt. - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash texnologiyasini takomillashtirish: Butunrossiya ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. Volgograd, 2005, II qism, 183-186 betlar.
3. Zabashta N. N., Zabashta S. N., Tuzov I. N. go'sht mahsuldorligi va qoramol go'shti sifatiga ta'sir qiluvchi omillar. - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // ish yuritish / Kuban Davlat agrar universiteti. - 2013. - 42-Son. - pp. 126-128.
4. Zelenkov P. I., Karatunov V. A. sut davrida boqish intensivligiga qarab Golshteyn buzoqlarining go'sht mahsuldorligining xususiyatlari. - Matn: to'g'ridan-to'g'ri // ish yuritish / Kuban Davlat agrar universiteti. - 2008. - 10-Son. - p. 159-163.
5. Kayumov F. G., Barinov V. E., Mandjiev N. V. Qalmoq qoramollari va uni takomillashtirish yo'llari. - Orenburg; Yelista: OOO "agentligi " Pressa", 2015. - 158 p. - matn: to'g'ridan-to'g'ri.
6. Kosilov V. I. turli genotipli oq-qora va Simmental qoramollarning go'sht sifatlari. - Orenburg: Orenburg Davlat Agrar Universiteti, 2006. – 196 b
7. Kalashnikov, A. P. qishloq xo'jaligi hayvonlarini boqish normalari va parhezlar: o'quv usuli. talabalar uchun qo'llanma / A. P. Kalashnikov, V. V. Shcheglov, N. G. Pervov.- M.:Agropromizdat, 2003 Yil.-456 s.
8. Medvedev, A. Y. sut chorvachiligida mol go'shti ishlab chiqarishning energiya tejovchi texnologiyasini takomillashtirish: mutaxassislik 06 02 10 Xususiy zootexnika, hayvonot mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyasi : qishloq xo'jaligi fanlari doktori / Medvedev Andrey Yurevich ilmiy darajasi uchun dissertatsiya avtoreferati; Don Davlat agrar universiteti. - pos. Persianovski, 2015. 33 p.